

SAGOR OM DJUR
FÖR DE MINSTA SMÅ.

G.F.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1807 *
HELSINGFORS

SAGOR · OM

DJUR · FÖR

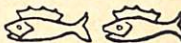
DE · MINSTA

 SMÅ

AF · H · Å - Z ·

 RITADE

AF · G · FACKS

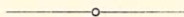
Uppsala 1905 ○ ○ ○

K. W. Appelbergs ○

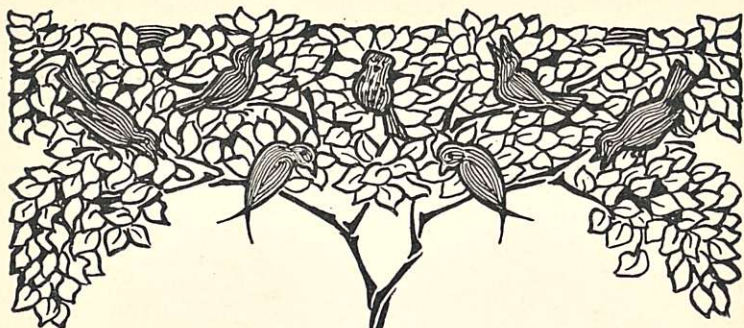
Boktryckeri ○ ○ ○

INNEHÅLL

	Sid.
Den öfvermodiga kalkontuppen	1
Två små råttor på äfventyr	9
Grod mamma och hennes trettio	15
Gumman och hennes hvita katt	25
Myrstacken	33
Den lilla fågeln Pip	43
De små råttorna och mullvadarna	51
En julafton hos tomtarna	59

DEN ÖFVERMODIGA KALKONTUPPEN

Vid en stor, öppen plats låg en höns-gård, och i träden rundt omkring sutto små fåg-lar. Uti hönsgården fanns en sandgrop med potatisskal och ägg-skal, spe-natblad och rädis-

blad och där krefsade och pickade tuppen och alla hönorna. Där fanns också en särskild inhägnad för herr och fru Kalkon.

Stolt och bred spatse-
rade kalko-
nen på
sand-
gången
och slä-

pade vingarna mot marken, så att det lät: "kras, kras", och så sade han så här till kalkonhönan:

"Hör nu på, Meta, hvad jag säger! Du skall låta bli att tala med de där vanliga hönsen, som gå därborta. Du ser ju, att de inte hafva så vackra fjädrar som vi och så lefva de af så mycket sämre mat, bara afskräde, som kokerskan kastar åt dem, utom de otäcka maskarna, förstås, hvilka de krafsa upp ur jorden. Så tarfligt skulle ej vi kunna lefva. Vi få ju ägg, gröt och mjölk, och i vår lilla bur bo vi ju mycket finare än de."

"Ja, Gallus", svarade Meta. "Jag skall göra som du säger, fast nog är det roligt att ibland få prata litet med andra också, och ej alltid gå här ensam med dig."

Af Metas svar förstod man, att hon var smått ledsen, stackars liten, fastän hon ändå ville lyda sin Gallus.

De beskedliga hönsen hade nog hört, hvad Gallus sade, ehuru de ej låtsade därom, utan fortforo att ropa sitt "kluck, kluck" åt hvarann och att krafsa maskar ur marken.

Helt annat var det med småfåglarna i träden bredvid. De förvånade sig storligen öfver kalkontuppens tal. De

tittade först på hvarandra, pratade sedan sakta sins emellan, och så öppnade en svala sin näbb och sade, så att alla hörde det:

“Den där kalkontuppen är allt bra dum ändå! Hvad har han att skryta öfver? Ingenting annat, kantänka, än några granna fjädrar. Han kan ju inte ens flyga ordentligt! Jag skulle inte vilja byta med honom. Jag som kan svinga mig högt upp i luften och flyga hvart jag vill.“

“Nej, inte jag heller“, sade talltrasten, “han kan inte sjunga, men det kan jag. Jag sjunger när jag är glad och jag sjunger när jag är ledsen, och äfven människorna tycka om att höra min sång.“

“Och jag“, instämde en liten grönsiska, “jag ville inte för allt i världen vara i kalkontuppens ställe. Jag är en fri fågel, som kan bygga mitt bo och ha mina ungar hvar jag vill, men det få inte de. Hönsgumman gör i ordning deras bo, synar deras ägg och deras ungar och själfva få de icke ha någon vilja.“

Och så började alla fåglarna att riktigt göra narr af kalkontuppen. Då blef denne ond. Hans kam lyste så röd som blod, han knastrade i sanden med de spända vingarna och sade ilsket:

“Det där säga ni, småfåglar, bara därför att ni äro afundsjuka, ni som ändå ingenting betyda i jämförelse med mig. Huru fint är det ej att ha en kalkon på middagsbordet, och ju fetare den är desto bättre. Men af en svala eller en talltrast blir det rakt ingen stek alls.“

Längre kom han inte. De andra fåglarna öfverröstade honom och skreko om hvarandra ungefär så här:

“Hör på den gamla stollen! Minsann skryter han inte rent af med att han skall bli stek och ätas upp! Kan man höra något galnare?”

På detta hann kalkontuppen icke svara, ty hönsgumman kom och körde in honom och hans höna i buren. Stackare han! Han måste nu bara tuga och höra på, huru de vilda fåglarna i träden gjorde narr af honom.

Så blef det natt — alla somnade in, hvar och en på sitt håll. Endast bladen i träden prasslade och hviskade.

Morgonen därpå inträffade en förskräcklig händelse i hönsgården. Hönsgumman hade glömt att stänga grinden och en stor, stor hund kilade in. Då han fick se den stolta tjocka, yfviga kalkontuppen, rusade han rätt på den. Den stackars kalkonen kunde ej flyga undan, och så bet hunden ihjäl honom.

Men de små fåglarna, hvilka också blifvit rädda då hunden kom, sträckte ut sina vingar och flögo långt, långt bort — undan all fara.

TVÅ SMÅ RÅTTOR PÅ ÄFVENTYR

Det var en gång ett par små råttor, som bodde under golvet i en fattig torparstuga, midt inne i skogen. De hade inga namn, stackars små, därför att deras pappa och mamma inte gifvit dem några. Vi måste därför bara kalla dem "rättfrun" och "rättherrn".

Dessa två sutto en natt i sitt bo, det var alldeles mörkt där, men det gjorde dem alls ingenting, ty råttor se i mörker lika bra som då det är ljus.

Rättherrn var hungrig, men det fanns ingen mat i rättskafferiet. Frun föreslog då, att de skulle gå ut och skaffa sig något att äta.

"Men hvart ska' vi gå då?" frågade rättherrn.

“Jo, vet du“, sade frun, “i dag såg jag att torparhustrun hade med sig hem ett stycke fläsk, det luktade så godt — det ska' vi ha! Vi ska' nu bara göra oss ett hål i golftet, så att vi komma in i stugan och sedan hitta vi nog fläsket.“

Därpå började råttorna att gnaga och gnaga i golftet med sina hvassa tänder, och detta gnagande lät alldeles, som när man skrapar sakta med naglarna på bordet. Försök bara, så får du höra, hur det låter!

Om en liten stund hade de hålet färdigt, och upp i stugan kilade de. Men sakta och försiktigt rörde de sig där, de små tjufvarna, för att ingen skulle höra dem.

“Här är skönt och varmt“, hviskade råttfrun.

“Och här är mörkt, så att ingen ser oss“, hviskade råttfrun tillbaka.

De tassade tyst omkring, snusade och luktade för att få tag i det goda fläsket — men det var väl gömdt.

“Ser du“, sade råttfrun, “där i sängen ligga torparen och hans hustru, och där borta ligger deras lilla barn.“

“Ja“, svarade råttfrun, “men har du sett, att katten ligger i korgen vid spisen?“

“Hu-u“, ryste råttfrun, och ännu försiktigare än förut smögo de omkring.

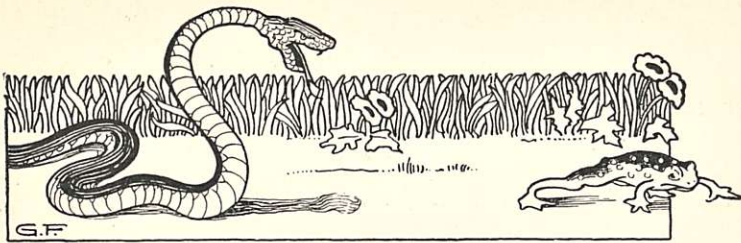
De hoppade upp på bordet, fingo tag i ost och bröd, och hvad det smakade godt! De drucko mjölk ur ett fat, men fläsket sågo de inte till.

Som de nu voro mätta, blefvo de muntra och själfsvåldiga — och tänk, så här buro de sig åt! De kilade upp i bädden och drogo det lilla barnet i håret, och så smögo de sig fram till katten och beto honom i hans långa svans. Men det skulle de aldrig ha gjort, ty kissen vaknade och nu blef det fart på råttorna. Råttfrun hoppade i förskräckelsen upp på bordet och rakt i mjölkfatet, som stod där, men hon kunde inte komma upp igen, utan där blef hon.

Råtherrn hade bättre lycka än hans gumma. I vil-
daste fart, med svansen som en rem efter golvet, kilade
han under bordet och tillbaka ner i råthålet. Dit kunde
naturligtvis kissen ej komma, och där satt nu råtherrn
ensam och allena och undrade hvart hans gumma tagit
vägen.

GRODMAMMA OCH HENNES TRETTIO

På stranden af en sjö satt en grodmamma. Hennes små barn summo omkring i vattnet — och alldeles fasligt många voro de!

Men det var lustigt med de där barnen. För några dagar sedan voro de endast som små svarta prickar. Sedan blefvo dessa prickar större, fingo svansar, och så förvandlades de ytterligare, till dess de så småningom blefvo lika sin mamma.

Nu tyckte nog deras mamma, att de voro förtjusande vackra, dessa grodsmåttningar, fastän vi, människor, ju anse grodor vara fula. Eller hvad skola vi säga om den saken?

Är det vackert att hafva en mun, så stor, att den går från det ena örat till det andra? Är det vackert, då ögonen stå som bollar i hufvudet och synas färdiga att ramla ut? Är det vackert att grodan ser ut som en klump, när hon sitter, men då hon börjar röra på sig, sträcker fram fyra långa, smala ben, som hafva långa tår med hud emellan? Nej, inte är det vackert — och ändå äro de där grodbenen med sina tår inte alldeles olika människornas.

Men nu skola vi tala om grodmamman igen, som satt på stranden och såg efter sina små barn. Hon bad dem för all del simma försiktigt omkring och väl akta sig för hungriga fiskar, hvilka tycka mycket om sådana där små varelser.

När de väl hade kommit upp ur vattnet, måste grodmamman förstås räkna efter, om hon hade dem alla i behåll, eftersom hon ju hade så många. För att göra detta sträckte hon ut sin ena långa framfot, pekade på hvar och en och räknade, räknade ända till trettio. Och det var ju en duktig barnskara! De hade inga riktiga namn, dessa små, utan kallades blott efter nummer, så det blef "Ett", "Två", "Tre" o. s. v.

"Mina barn!", sade hon därefter på grodspråket, som egentligen låter: quak, quak, "nu skall jag lära er många

saker, som det är bra för små grodfröknar och grodherrar att veta. Här på torra landet finnes det ännu flera saker att vara rädd för än i vattnet. Säkrast är, att ni hålla er i det höga gräset, ty där synas ni minst, och där kunna ni också ibland naffsa åt er en förbiflygande fluga, om ni äro kvicka. Men om ni gå på sandgångarna, då måste ni spärra upp ögonen riktigt. Ty där kunna två människofötter komma emot er, och skynda ni inte då ur vägen, så trampa de på er, så det låter "krasch". Och sedan finnes det bara en våt fläck kvar af er. Eller också kan ni där råka på en orm, en listig krumbuktande kanalje. Han behöfver bara öppna sitt gap — och i ormmagen ligger mitt lilla grodbarn. Eller får en fiskmåsen syn på er, då ni, feta och runda, hoppa på sandgången och vips! — dyker fiskmåsen ned och slukar er i ett enda tag. Kom nu ihåg allt detta, medan ni roa er vackert, så går jag under tiden och skaffar oss några maskstekar och insekter." Därpå hoppade grodan bort, klumpigt och fult.

Hjärtandes ett sådant quak-språkande det nu blef bland grodorna i det höga gräset, medan de lekte och slogos. Ty inte hade grodmamma ännu hunnit lära sina barn att alltid vara snälla emot hvarandra och inte lydde de heller alltid.

De höllo sig nog först endast i gräset, men därefter glömde flera af dem sin mammas förmaningar om sandgångarna och farligheterna där — så nu få vi höra, hur det gick dem.

Om en stund kom mamman och berättade så glädt, att hon hade samlat mycket god mat, som hon burit ned till stranden. Därpå såg hon sig omkring och utropade förskräckt på grodspråket:

“Quak, quak, bräckelin keks“, och det betydde:

“Hvad är detta? Jag tror bestämdt, att några af mina barn äro borta? Kom genast hit, så att jag får räkna er!“
Därpå sträckte hon ut sin långa framfot och räknade: “ett, två, tre . . .“

“Hvad nu“, ropade hon, “Fyran är borta, och Tian och Tjuguet också! Är det någon, som vet, hvad som händt dem?“

Då hoppade en liten grodfröken fram, öppnade sin stora mun och berättade:

“Quak, quak, det har händt Fyran något så ledsamt. Ett stort djur, som såg ut som en lång, lång gren kom och fick se Fyran på sandgången. Hastigt smög det sig på stackars syster — och borta var vår lilla Fyra!“

“Odjuret var en otäck orm!“, utropade grodmamman, “men huru har det gått med de två andra barnen?“

En annan groda kom nu fram och berättade:

“Två människofötter kommo gående på sandgången, där lilla syster Tia var, och innan hon hann undan trampade en af dem på henne. Det lät “krasch“ och nu ligger hon där alldeles söndertrampad.“

“Det var rysligt“, jämrade sig den gamla grodan, “men ännu en saknas ju!“

Åter hoppade en liten groda fram:

“Det är Tjuguet som är borta“, sade han. “Bror gick så nära sjöstranden, att han föll i vattnet. Då fick en stor fisk se honom och högg honom i nacken. Men i samma stund kom en fiskmås flygande förbi. Han tog fisken och flög med den och grodan högt upp i luften. Se, där äro de nu!“

Det var en förskräcklig syn!

Den stora fisken var emellertid för tung för fågeln och han måste släppa den. Då den föll ned på marken, hoppade genast Tjuguet ut ur hans gap och skyndade allt hvad han orkade fram till sin mamma och sina syskon.

Så blef han räddad för den gången. Men hans lilla hjärta klappade, och ögonen stodo ännu rundare än förut ut ur hufvudet på honom.

När de lugnat sig litet efter de hemska händelserna, skyndade sig grodmamman och hennes barn ned till stranden för att äta middag. Och några flera äfventyr råkade de ej ut för den dagen.

GUMMAN OCH HENNES HVITA KATT

Det var en gång en gumma, som hade en hvit katt, och han hette Jam. Gumman och katten höllo hvarandra alltid sällskap. När gumman steg upp om morgnarna och tvättade sig, satte sig Jammen bredvid, slickade sin tass, smög den bakom örat och öfver ansiktet, tvättade och putsade sig på kattvis, och så blef han hvit och len som en silkesduk. Då gumman åt, fick Jammen mjölk och bröd i en skål. Satte sig gumman att sy eller spinna, strax satte sig Jammen bredvid och spann han också. Och då gumman på kvällen lade sig att sofva, kröp äfven Jammen i sin korg.

När gumman gick ut, följde alltid hennes trogne Jam med. Gick gumman förut, spatserade Jammen snällt efter, och då tittade gumman bakom sig för att se, om Jammen var där. Och gick Jammen förut, såg han efter, att gumman var med.

Men en dag gick Jammen ut ensam. Han gick och gick — och så försvann han i skogen.

Gumman saknade snart sin kisse och blef mycket ledsen, ty hon höll ju så mycket af honom. Hon sökte och sökte. Hon sökte i köket, i källaren, i skafferiet, men ingen kisse fann hon. Hon tittade i sina byrålådor, i sin sykorg, i sin vedlår. Till slut öppnade hon en garderobsdörr men skrek till helt förskräckt, ty därinifrån hoppade en råttan i famnen på henne. Då förstod gumman, att där fanns ingen kisse, ty då hade råttan ej vågat sig dit.

Hon gick nu ut och frågade stora vovven på gården: "Har du sett min Jam?" "Nej", sade vovven, "det har jag inte, men det skulle vara bra ledsamt, om kisse hade kommit bort, ty vi voro så goda vänner." Då blef gumman så ledsen, att hon fick tårar i ögonen.

Därpå gick hon till ladugården och frågade hvita lammet: "Har du sett min Jam?" "Nej", svarade lammet, "det

har jag inte. Men mycket ledsen skulle jag bli, om kisse aldrig mer kommer igen, ty när det var rusligt och kallt här i ladugården, brukade vi ligga tätt tillsammans och värma hvarandra.“

Då började gumman gråta, ty hon blef rädd att hon aldrig mer skulle få se sin kisse.

Ej heller fick hon bättre besked hos hönsmamman, när hon frågade henne: “Har du sett min Jam?” “Nej“, kacklade hönan, “det har jag inte. Jag har just undrat, hvarför han inte kommer hit mera. Det är så tomt efter honom, ty han var så sällskaplig och brukade ibland komma och äta tillsammans med oss.“ Då satte gumman båda händerna för ansiktet och grät och snyftade, så att tårarna strömmade utför kinderna.

Hon gick in i skogen, men trött och alldeles förbi af sorg som hon var, satte hon sig på en sten för att hvila. Då kom hon ihåg, att hon hade tre goda vänner till, som hon kunde fråga. Det var Tomtefar, farbror Näcken och vackra Skogsjungfrun.

Tomtefar hade ingen Jam sett och det hade inte Näcken heller. Men Skogsjungfrun log så vackert och sade, att hon kvällen förut uppe bland blommorna och ljungen sett

en vit katt, som gick och sökte råttor. Kanske det kunde vara den saknade Jammen. Nu skall man tro, att gumman blef glad! Och så började hon att ropa:

“Min Jam — jam — jam! Min mjau — mjau — mjau! Min lilla kisse — kisse — kiss!”

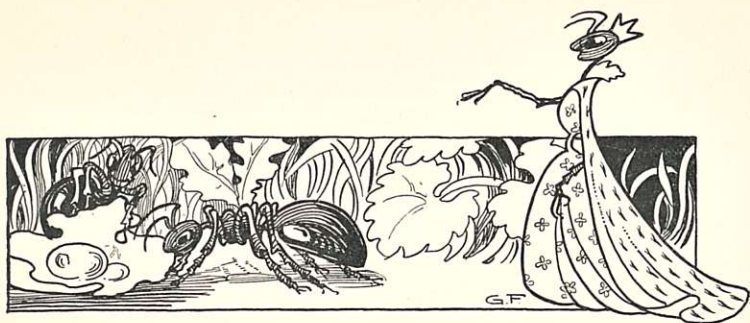
Och se, långt bort bland ljung och lingonris kommer den hvita Jammen springande. Men han ser skamsen ut, han är tydligen ledsen öfver att han öfvergifvit den snälla gumman. Han stryker sig mot henne och slickar hennes hand — ty det är hans sätt att bedja om förlåtelse, och så förlåter gumman honom, och de gå hem glada och belåtna.

Fastän den stygge kissekatten nu egentligen förtjänat litet stryk, så fick han en hel skål med grädde i stället.

Och aldrig mer sprang han bort från den snälla gumman.

MYRSTACKEN

Det var en gång en mormor, som drömde, att hon var ute på sitt sommarnöje med sitt barnbarn, en liten gosse. Hon satt på sin veranda, då gossen kom inspringande och bad henne komma ut med honom. Han hade något så lustigt att visa, sade han, mormor måste skynda sig. Och mormor fick endast tid att kasta en sjal öfver axlarna — så bar det af.

Gossen berättade, att han sett ett vådligt stort "myrbo", som han kallade det, just här i backen. Nu ville han gå dit

med mormor och se på alla de små djuren. Han pekade på en stor myrstack, som låg vid vägen och på en hel mängd små myror, hvilka kröpo på marken och tycktes hafva mycket brådtom.

“Snälla mormor“, sade gossen, “berätta mig något om de här myrorna. Jag förstår inte, hvar dörren är på deras hus, och inte ser jag några fönster heller.“

Och mormor berättade:

“Myrstacken är byggd af tall- och granbarr, af jord och sand och allt möjligt smått, som vi människor kalla skräp, men som myrorna anse vara mycket nyttiga saker. Dörrarna och fönsterna äro små hål, så små, att hvarken mormor eller du, min gosse, kunna märka dem, fastän de äro stora nog för myrorna. Därinne finnas många myror, och några af dem befalla öfver de andra. Dessa kallas drottningar, och bli uppassade och uppvaktade som det anstår deras höga ställning.“

“Nå, hvad göra de mera?“ frågade gossen.

“Jo“, sade mormor, “en del af myrorna äro barnsköterskor, och de måste alltid vara hemma och sköta om de små barnen, en annan del måste knoga och arbeta hela dagen för att göra stacken hög och stor, ty när den är större

än alla de andra myrstackarna, tycka drottningarna sig vara de mäktigaste i trakten.“

“Det här var roligt“, sade gossen. “Berätta mera, mormor.“

“Drottningarna äro mycket snälla mot sina myror“, fortsatte mormor, “ehuru de också äro stränga och ej vilja veta af slarf eller oordning. De små myrorna äro mycket kloka och hafva reda på mycket, som är viktigt för dem att veta. De hitta, till exempel, alltid hem igen till sin myrstack, huru långt borta de än äro.“

Gossen tittade uppmärksamt på alla de små myrorna, och såg huru de, ifrigt sysselsatta, sprungo fram och tillbaka. Men se där kommer en liten myra fram. Hon bugar sig för mormor och hennes lille gosse, alldeles som myrorna gjorde det för “Putte i Blåbärsskogen“, och säger så här:

“Min drottning har sett, att ni stå här och betrakta oss. Hon ber att ni skola vara snälla och ej trampa på hennes små kära myror. Till tack skall jag berätta för er allt hvad ni vilja veta om oss.“

“Detta var mycket artigt af din drottning“, säger mormor förvånad, “och det skulle vara roligt att få veta, hvad ni ha för er i dag.“

“Jo“, sade myran, “eftersom det är så vackert väder, skola barnsköterskorna bära ut de små barnen i dörröppningarna, så att de få sola sig litet och andas frisk luft. De andra myrorna ha också mycket att göra i dag. Det har kommit bud, att en myra ligger död ett stycke härifrån och denna skall nu dragas hem. Se dit bort — där komma de med den!“

Och verkligen, sex små myror hade huggit fast i den döda myran och drogo nu hem henne till myrstacken.

“Vill ni nu se, huru starka vi äro, så titta dit bort“, fortsatte myran. Och minsann, hade inte de små myrorna fått tag i något som var många gånger större och längre än de själfva. Det var en mask, som de funnit i skogen. Långsamt gick det förstås, men huru de knogade, så hade de snart dragit in också den i myrstacken. “Mask är god mat“, sade myran.

Och mormor och gossen bara tittade och tittade.

“Se på det där“, sade myran återigen, och där kom ett litet stycke af ett äggskal, också draget af myrorna. Och midt i detta skal satt en liten myra, alldeles som i en vagn och lät sig dragas af de andra myrorna.

“Det där då, hvad tycka ni om det?“ sade myran och

pekade på ett litet löfblad med en vattendroppe på. Det lilla lasset drogs framåt långsamt men säkert af de starka myrorna.

“Detta blad skall en stackars sjuk myra ha till täcke och vattendroppen får hon att dricka.”

Flera och flera myror kommo, alla dragande på någonting. Blefvo de trötta, hvilade de sig en stund eller också skyndade de sig till stacken och hämtade därifrån kamrater till hjälp.

Men hvad som mer än allt annat roade den lille gossen, det var när myrorna kommo bärande på en bit af en död orm. De drogo och sletto i den lilla ormbiten och det bar i väg än hit och än dit. Det var mycket lustigt att se på, och gossen skrattade, så att han måste hålla sig för magen och tårarna runno utför kinderna och vätte lilla skjortan.

Nu tyckte emellertid mormor och gossen att de sett nog, hvarför de tackade den snälla myran, som visat dem alltsammans. Myran bockade sig artigt och gick tillbaka till de sina.

När mormor och den lille gossen skulle gå hem, kom kullan Brita fram till mormor och sade:

“Snälla frun! Får jag förstöra den här myrstacken? Myrorna göra så mycket skada i trädgården. De äta på

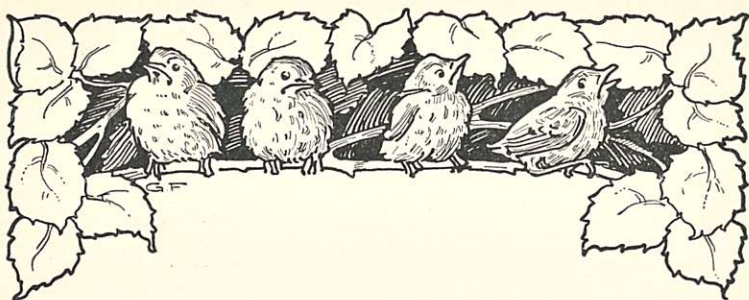
jordgubbarna och på kålbladen och de krypa upp på rosen-
träden och förstöra rosorna. Se, där är ju en hel väg af
bara myror.“

Men då svarade mormor:

“Kära Brita! Det gör mig mycket ledsen att höra så
mycket ondt om myrorna, men jag kan ändå ej ge Brita
lof att förstöra deras stack. Ty, ser Brita, jag har just nu
lofvat att ej göra dem något illa, och då äro de nog också
snälla och lämna våra jordgubbar i fred.“

Därpå gingo mormor och gossen hem. Men just då de
kommo fram till trappan, vaknade mormor upp ur sin dröm
och så tog denna saga slut.

DEN LILLA FÅGELN PIP

Det är väl ingen, som inte tycker om små fåglar, och därför skall jag nu berätta en historia om dem.

I en park stod en stor grön björk, i hvars grenar ett par små talltrastar hade byggt bo, och nu funnos däri flera små ungar. Men en af dem var sötare och vackrare än alla de andra och hade af sin mamma fått det nätta namnet Pip.

Pip brukade sitta uppe i det lilla boet och titta ned på marken, eller också plockade han om sina små fjädrar och kvittrade sitt pip, pip. Han tittade också efter sin

mamma, som sällan var hemma, därför att hon måste flyga omkring och skaffa hem mat åt sina barn. Maten bar hon i näbben och stoppade den sedan i gapet på de små fågelbarnen.

Hon hade strängt förbjudit barnen att gå nära kanten af boet, ty de hade ännu ej lärt sig flyga, de kunde ju så lätt falla ned på marken och stöta sig — eller också kunde den stora otäcka katten vara framme och knipa dem.

En dag hörde lilla Pip en gosse prata och skratta under trädet. Pip blef så nyfiken, att han glömde sin mammas förmaning. Han hoppade upp på kanten af boet för att kunna titta på gossen, och pladask låg han på marken och skrek pip, pip så jämmerligt. Gossen sprang då fram till fågeln och tog försiktigt upp den i handen. Den lilla fågelns hjärta klappade hårdt af rädsla, men gossen var en liten snäll gosse, som inte ville göra den något illa, utan lyfte den tillbaka upp i boet, och där drillade den och sjöng af idel förtjusning.

När Pips mamma kom hem, berättade Pip hvad som hänt. Då flög mamman genast ned på marken och hämtade upp den allra fetaste lilla mask åt Pip i sin stora glädje öfver att Pip kommit oskadd tillbaka.

Småningom växte de små fåglarna och blefvo rätt stora, och då lärde deras pappa och mamma dem att flyga. De fingo att börja med bara flyga till närmaste träd och så tillbaka igen — sedan längre och längre bort.

De hade många bekanta och vänner i de andra träden, där det också fanns fågelbon, men alla voro icke talltrastar, utan fåglar af andra slag. Till dem flögo de ofta och hälsade på, och ibland kommo dessa på besök tillbaka.

Nu skola vi icke tro, att de bara lärde sig att flyga. Nej, visst icke! De måste också lära sig att sjunga, och ju högre de drillade, desto bättre var det.

När de så kunde flyga och sjunga riktigt bra, beslöto mammorna och papporna att ställa till en stor fest. Nu skulle de välja en fågel att fara omkring och bjuda, och det blef lilla svalan, ty hon är den kvickaste af alla, som vi väl veta.

En solig morgon strax efter inbjudningen hördes också ett fasligt flygande och flaxande uppe i luften, ty nu voro de främmande där. På ett högt berg samlades de och där var festmåltiden framdukad. Där funnos många rara saker, där fanns det frön och där fanns det döda flugor och getingar och

annat godt som fåglar tycka om. Och vatten serverades i daggkåpor, som växte i gräset.

När de ätit sig mätta, satte de sig i träden och började sjunga alla på en gång. Och det blef en sång, som hördes vida omkring.

Frun, som bodde i huset nedanför berget, kom ut på sin trappa och lyssnade, kullan i trädgården glömde att gräfva, drängen, som kom dragande med en kärra, stannade och lyssnade. Ja, själfva ångbåten nere vid stranden slutade att hvissla — och det var nog bara af förtjusning öfver fågel-sången. Till sist kom också gamla mormor med sin lilla dotterson vid handen upp i backen för att höra på. Och det var samma lille gosse, som hjälpt upp Pip i boet.

Hvar fågel sjöng efter sin näbb.

Lärkan högt uppe i skyn drillade och sjöng på melodien: "En lärka glad och fri jag är". Den lilla sparfven kvittrade sin visa: "Sparfven uppå taket liten fågel är". Göken den gol sitt ku-ku, ku-ku, och svalan, siskan, trasten, alla stämde in. Det var ett jubel och ett lif hvars make man sällan hört. Men så kom kvällen, det blef mörkt och tyst. Alla fåglarna hade flugit upp i träden för att sofva, och den lille gossen gick också hem och lade sig.

Morgonen därpå hade gossen så brådtom att komma till den stora björken för att hälsa på Pip och höra hans vackra sång igen, men ingen Pip syntes till, intet kvittrande hördes. I stället kom kullan från trädgården och berättade, att tidigt på morgonen hade Pip med sin pappa och mamma och många, många andra fåglar flugit sin kos.

De hade flugit långt, långt bort till de varma länderna, men nästa vår skulle de säkert komma tillbaka och på nytt glädja alla med sin vackra sång.

DE SMÅ RÅTTORNA OCH MULLVADARNA

I gräset framför köksdörren satt en liten råttmamma. Hon gömde sig så bra mellan grässtråna, att ingen kunde se henne, men själf tittade hon sig lifligt omkring med sina små ögon, hvilka sutto som två svarta pärlor ofvanför hennes lilla gråa nos.

Hon såg så förnöjd ut, där hon satt, och det var minnsann inte att undra på, ty bredvid sig i gräset hade hon så många rara saker. Tidigt på morgonen, medan kokerskan ännu sof, hade hon smugit sig in i skafferiet och tagit för sig

litet af hvarje — en fläskbit, ett par små hårda brödkanter, en kaka med russin på, en sockerbit och en ostkant. Dessutom hade hon doppat tassarna i kokerskans bästa gräddkanna och var nu sysselsatt med att slicka i sig den tjocka, rara grädden.

När hon slickat sina tassar riktigt rena och fina igen, tog hon fläskbiten, brödkanterna, kakan och sockerbiten och bar dem, en sak i sänder, till ett hål mellan två stenar. Sedan tänkte hon just gå tillbaka igen för att hämta ostbiten, det bästa af allt, men då — hui, skrek råttan — öppnade kokerskan köksdörren och råttmamman blef så rädd. Hon måste lämna den rara ostbiten kvar och kila undan så fort hon kunde.

Hon kröp kvickt in i hålet, där hon gömt all den rara maten, men hon klagade och grät. Osten blef ju kvar där borta och den trodde hon att stora kissejammen nu skulle gå och äta upp. Den dumma råttmamman visste icke, att kattor ej tycka om ost.

Där nere i hålet, hvilket ej var så litet, som det såg ut utifrån, hade råttmamman sitt skafferi och fullt med rara saker. Där fanns det metmaskar, små ormar och alla möjliga läckerheter för råttmagar. Nu gick råttmamma därinne och stökade och ordnade så beskäftigt, ty det var strax middagsdags och hon hade bjudit främmande. Bredvid skaf-

feriet låg hennes matsal, ett stort, rymligt hål och därinne befunno sig råttpappan, sex små råttfröknar, råttfarfar, råttmormor och sex unga mullvadsherrar, släktingar till råttfamiljen. Alla dessa sutto nu och samtalande på råttspråket. Hvad de pratade och skreko! När råttmamman kom in till dem, sade hon: "ssssssss", hvilket skulle betyda: tyst för all del! Och då tystnade de genast.

Råttfröknarna, hvilka voro väl uppfostrade, rätade genast på sig och lade hufvudena litet blygt på sned, hvilket skulle vara fint. Sedan korsade de framtassarna öfver bröstet och uppförde sig sålunda som det brukas i bättre råttfamiljer. Mullvadsherrarna återigen, de vred upp sina mustascher och sågo morska ut. Det hade de fått lära sig af *sina* pappor och mammor.

Du, lilla vän, skulle nog ha tyckt, att de hade det mycket mörkt i rummen, ty ingen lampa hade de, intet ljus, hvarken i taket eller på något annat ställe, men råttor kunna se i mörkret och mullvadar också.

När middagen var slut, klappade gammelfarfar sig på sin runda, mätta mage och sade, att han var nöjd och belåten och nu ville han taga sig en liten middagslur. Det samma ville också råttpappan. Råttmormor föreslog då

de unga fröknarna och herrarna att de skulle passa på att taga sig en promenad, innan alla människorna i huset vaknade.

Solen sken så vackert därute och med gammelmormor i spetsen begåfvo sig de unga mullvadsherrarna och råttfröknarna par om par till ett berg, som låg nära intill. Där slog de sig ned, och så bad en ung råttfröken, att mormor skulle vara snäll och berätta något roligt för dem.

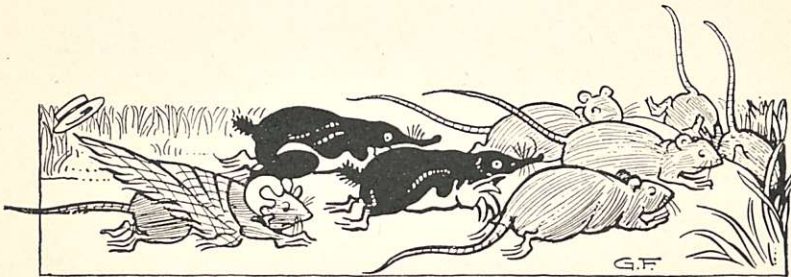
“Nå“, sade mormor, sedan hon funderat litet, “jag skall berätta er något om mig själf. För många år sedan kom jag hit från ett annat land, långt härifrån. Så här gick det till: En dag skulle en trädgårdsmästare skicka bort en låda med rosor och detta fick jag veta. När trädgårdsmästaren var färdig att spika till locket, föll det mig in, att det skulle vara roligt att få se litet af världen och så kröp jag in i lådan och följde med. Jag trifs mycket bra här, men endast om sommaren när här är varmt, om vintern — — —“

Här ryckte mormor till, helt förskrämd. Det såg ut, som skulle de små ögonen vilja falla ur hufvudet på henne. Med ett “hui“ sprang hon allt hvad hon orkade och de unga följde efter. De trampade hvarann på tårna och på svansen. De knuffade ikull hvarann, men framåt skulle de,

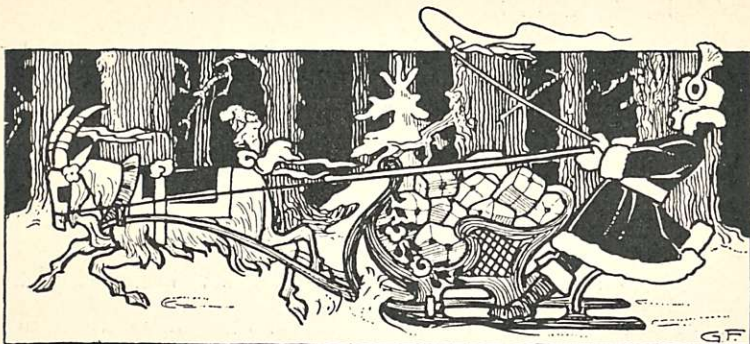
fram till hålet, in till råttmamman. Och fram kommo de, hufvudstupa, om hvarandra.

Hvad var det som skrämde dem så?

Jo, råttmormor hade sett något stort, hvitt sakta komma smygande på sandgången. Hon förstod genast, att det var själfva stora, farliga kissejammen. Tänk, om han fått tag i dem! Nu sluppo de lyckligt undan för denna gången, och fast det är illa gjordt af henne, går nog råttmamman ännu många gånger in i kokerskans skafferi och stjälar sig en ny fläskbit eller ostkant. Och vill det sig riktigt väl, så kanske hon också kan få doppa tassarna i grädden.

EN JULAFTON HOS TOMTARNA.

Hvad är det för tassel, hvad är det för tassell,
Hvad är det för prassel bland vissnade löf,
Och hviskningar sedan från lifliga munnar
I skymningen under de väldiga granar,
Hvars grenar stå stela, betäckta med snö?

Hvad är det för småfolk i röda skinntröjor
I röda små byxor, i vantar och skor,
I röd luden mössa med tofs ned på örat
Och ben som så kvicka skutta och hoppa,
I glädje att åter julafton det är?

Ja, säg hvad är det?

Som vi, du och jag, nu gärna vilja veta hvad det är som står på, sätta vi glasögonen på näsan, men hjälpa ej de, så fram med kikaren då. Och så gå vi fram till den besynnerliga platsen.

Hvad se vi där?

Jo, en hel mängd små, små varelser, liknande människor, hvilka där uppe i backen kila om hvarandra under lifligt prat. De äro alla klädda i rödt från den lilla toppmössan till de små röda strumporna och skorna. Nu gissar du nog, barnet mitt, att dessa varelser äro tomtar.

Det är i skymningen på julafton.

Alla de små varelserna skynda ifrigt och brådiskande omkring, och ett, tu, tre hoppar en liten, röd gubbe upp på en stor sten. Det är tomtefar. Han har långt grått skägg och en väldig knölpåk i handen. Han ropar så här:

“Kommen hit alla små rödbyxor! Jag har något att fråga Er om. Ha ni varit inne i alla hem, både i de stora husen och de små stugorna, och hämtat alla julklapparna?”

“Ja, ja“, svara många, många små glada röster, “kom hit, kära tomtefar och se själf hvad vi hafva här.“ Härpå ledde de honom till en stor hög, stor som ett berg, af bara julklappar.

Då tomtefar fick se dem, svängde han gladt sin mossbelupna käpp högt upp i luften, och så ropade han åt sina små tomtar att de skulle skynda sig och ordna alla paketen.

Sedan tomtarna lydigt och snällt gjort detta, tog tomtefar fram det ena paketet efter det andra.

“Kom fram, du lilla Purr!” ropade han. (De hade alla så lustiga namn de små tomtarna.) “Här får du ett paket, som du skall kila i väg med dit bort till granngården. Det är till en liten flicka och det känns som om det vore en docka.” Och bort sprang Purr.

“Åt dig, Brum“, fortsatte tomtefar, “har jag det här mjuka paketet. Det är till en liten gosse, som heter Inge-mar. Han bor många, många mil härifrån, så lägg benen på nacken och spring.“

Men stackars Brum hann inte långt, förrän han ramlade på näsan och rullade rundt hvarf på hvarf hela backen utför. Illa gjorde han sig inte, men små byxorna de sprucko. Brum reste sig helt skamflat, ty där stodo ju alla de andra tomtarna och skrattade åt honom. Och de små benen fingo så brådtom att kila i väg.

“Se här, Tum-tum“, ropade sedan tomtefar, “här är ett paket åt en liten gosse, som kallas Putte. Hvad kan

det vara? Är det en ask tennsoldater, eller kanske det är en färglåda? Skynda dig nu, Tumtum, så att Putte får det snart!“ Och Tumtum sprang.

“Skutt, nu är det din tur“, sade tomtefar och tog fram ett stort paket. Men papperet sprack och man såg en bur med en liten fågel i. Medan tomtefar nu stod där och fumlade, gick dörren till buren upp och fågeln flög kvittrande ut, rakt in i skogen. Och hur kvicka de små tomtarna än voro, kunde de likväl ej få fatt på fågeln, utan borta blef den.

Tomtarna Puff, Schas, Topp och ändå flera kommo därefter på tomtefars befallning fram och fingo hvar sitt paket att kila i väg med. Somliga måste fara i väg ända till Stockholm, andra till Uppsala, Jönköping och Göteborg.

Flickor och gossar, mammor och pappor, fattiga gummor och gubbar, små barn och snälla jungfrur, alla fingo de ett paket och ingen blef glömd. Ja, till och med en rar liten voffs fick ett stålhalsband och en snäll liten kisse ett skärt sidenband att ha om halsen. Och alla voro de så nöjda och lyckliga.

När de vänliga små tomtarna slutat sitt springande och bärande, samlades de hos tomtefar. Som de under sina

vandringar sett och hört mycket, så blef det nu ett ifrigt pratande och berättande.

“På ett ställe“, sade en tomte, “såg jag en släde, förspänd med en getabock, köra fram till trappan. Den bocken hade gyllene horn, tömmarna voro af gult silke och kusken som körde hade en stor skinnpås och en luden mössa och i släden lågo högar af paket. Säg, tomtefar, hvad betydde allt detta?”

“Jo“, förklarade tomtefar, “det var julbocken som man gjort så fin för att roa de små barnen.“

“Och jag“, berättade en annan tomte, “hvar jag än kilade och sprang, så lyste det så grant öfverallt. Genom fönstren i de stora husen såg jag hur det strålade från lampor och kronor, hur brasorna flammade och ljusen brunno på alla bord, men i de små stugorna brann det bara *ett* ljus. Men ändå såg det så gladt och trefligt ut därinne, när far, mor och alla barnen sutto samlade kring julgröten.“

“Seså, låt nu mig få säga något också“, sade en annan liten tomte och trängde sig fram. “Jag skall berätta, att vi äro alla bjudna till granngården vid midnatt för att äta julgröt kring en stor brasa. Vi skola väl gå eller hur, kära tomtefar?”

“Jo jo, men“, sade tomtefar.

Då klockan slog tolf, vandrade alla tomtarna i väg med tomtefar i spetsen, och när de kommo till granngården, brann där i snön en väldig brasa och på en snödrifva stod ett stort gröttfat med många, många skedar istuckna. Så satte de sig ned och åto ur hela fatet, så att det blef alldeles tomt. Och att de läto sig väl smaka betydde, att det skulle bli ett lyckligt år för dem som bodde i gården.

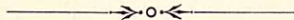
Under det att tomtarna sutto kring det rykande gröttfatet, smög sig en liten nyfiken tomte bort helt tyst och försiktigt. Han ville så gärna se hvad de hade för sig i det stora huset så här sent på kvällen. Där voro lamporna och ljusen redan släckta öfverallt utom i ett enda rum och det var barnkammaren.

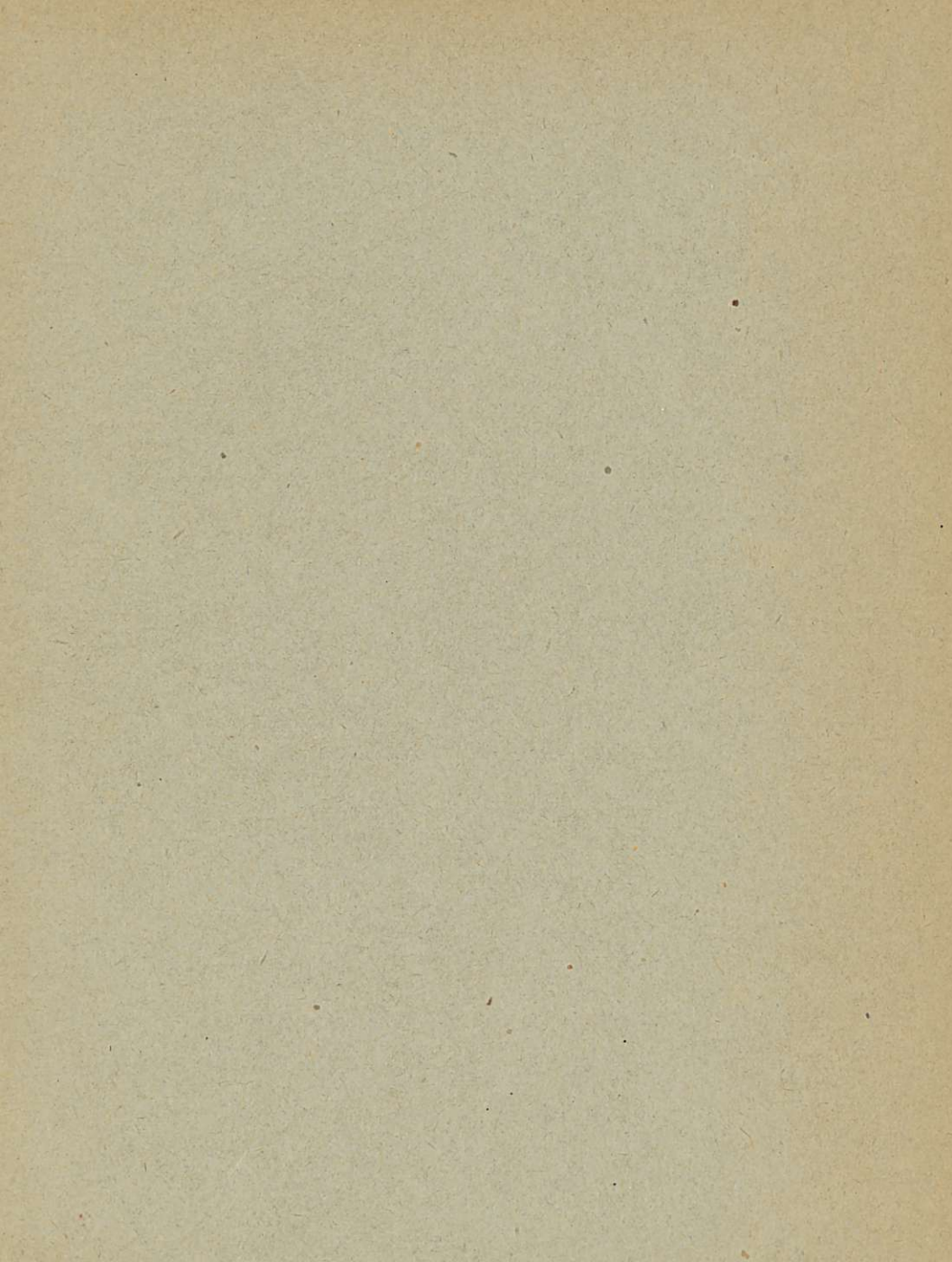
Tomten klättrade upp till fönstret för att kunna titta in och då fick han se en liten gosse, som låg i sin säng med sin mamma bredvid sig. Den lilla gossen tycktes ha svårt för att somna. Kanske han var så glad öfver de många julklappar han fått, att tanken därpå höll honom vaken. Men om en stund ser tomten, hur den lilla gossen lägger sig tillrätta, han blir allvarsam, knäpper ihop sina händer och de små läpparna röra sig sakta.

Förundrande sig öfver allt detta, springer tomten tillbaka igen till gröten och brasan. Fastän inte tomten visste, hvad den lilla gossen gjorde så vet nog du det, lilla vän, eller hur?

När tomtarna nu, mätta och varma, vandrat tillbaka till sin skog, blir allt tyst och stilla igen. Alla sofva lugnt och godt uti julnatten. Och frid råder på jorden.

Is. barnlitt. 3,

Sagor

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1529

Pris: kart. 1,25, häft. 1 kr.

Uppsala 1905 o o o
K. W. Appelbergs o
Boktryckeri o o o